

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	8

ЕВОЛЮЦІЯ СТИЛІВ В МИСТЕЦТВІ

Семестр 8 (22.02.2021 — 27.04.2021)

Викладач	Корнев Андрій Юрійович, ст. викладач, кандидат мистецтвознавства (лекції) Горбачова Валерія Вадимівна, викладач (семінари)
E-mail	homekornev66@gmail.com — Корнев А.Ю. kotoyamasan@gmail.com — Горбачова В.В.
Заняття	<u>Семестр 8</u> <u>4-й рік навчання</u> Понеділок 10:45 -12:20 Вівторок 14:45 -16:20 Змішана форма навчання ауд. 206а (3 корпус) або дистанційно (онлайн у Zoom та/або GoogleMeet)
Адреса	к. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено —ESA); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача або надані на кафедрі. Можливе листування у Telegram та Viber.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Поглиблена позааудиторна консультація відбувається за попередньою домовленістю (очна зустріч, GoogleMeet, Zoom, тощо).

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна передбачає обов'язкові передумови для вивчення: закінчені курси з дисциплін «Історія образотворчого мистецтва», «Теорія мистецтв».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття / ПСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. — К.: Інтертехнологія, 2006. — Кн. 1. — 544 с.: іл.

2. Вельфлин Г. Основные понятия истории искусства. Проблема эволюции стиля в новом искусстве.— СПб.: МИФРИЛ, 1994. — 428 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали, ілюстрації зберігаються на кафедрі ТІМ ХДАДМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот/зошит для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word або LibreOffice.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Еволюція стилів в мистецтві» є формування систематизованої бази знань з історії стилів у зарубіжному та вітчизняному мистецтві, формуючи розуміння їх розвитку від найдавніших часів до наших днів. Курс знайомить із ідейно-тематичними особливостями кожного етапу історичного процесу, надає інструменти до аналізу впливу соціо-культурних процесів на зміни у стилі, сприяє засвоєнню професійної лексики та дефініцій.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: поглиблення і систематизація знань з обраного фаху; забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів до професійної діяльності; розуміння процесу теоретичної роботи в обраній сфері.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Еволюція стилів в мистецтві» забезпечує низку компетентностей, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні (базові компетентності):

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій,
- здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціалізовані (фахові) компетентності:

- здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки;

- здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності;
- здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно- просторового та візуального середовища;
- здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Дисципліна «Еволюція стилів в мистецтві» забезпечує низку програмних результатів навчання, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», а саме:

- Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів;
- застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
- виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях;
- популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається фаховим розумінням і усвідомленням практики організації галерейного простору та сучасних форматів арт-простору. Дисципліна «Еволюція стилів в мистецтві» викладається студентам першого рівня вищої освіти (бакалавріату за ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація») 4-го року навчання у 8 семестрі. Інформативний зміст навчальної дисципліни «Еволюція стилів в мистецтві» складається з 7 тем. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **40 год.** (40 год. аудиторної роботи (10 лекційних, 20 семінарських і 40 год. самостійної роботи) для студентів денної форми навчання /3 кредитів ECTS.

VIII семестр:

Модуль 1. Стилї та неостилї в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві

Тема 1. Поняття «стиль». Стилї доби середньовіччя. Романський стиль. Готичний стиль. Візантійський стиль.

Тема 2. Стилї нового часу. Ренесанс і маньєризм. Класицизм. Бароко. Рококо.

Тема 3. Неостилї новітнього часу. Необароко. Необідермайєр. Неовізантійський стиль. Неоготичний стиль. Неокласицизм. Неоманьєризм. Неопластицизм. Неореалізм. Неоренесанс. Неорококо. Неороманський стиль. Неоромантизм.

Модуль 2. Стилєві течії в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві доби модернізму і постмодернізму.

Тема 1. Боротьба з академізмом в мистецтві др. пол. XIX – поч. XX ст. Імпресіонізм. Постімпресіонізм. Неороманський стиль. Вікторіанський стиль. Неоімпресіонізм. Неоманьєризм. Неонорманський стиль.

Тема 2. Авангардні течії в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві першої половини ХХ ст. Абстракціонізм. Дадаїзм. Футуризм. Сюрреалізм. Український авангард.

Тема 3. Модерністські течії в образотворчому мистецтві першої половини ХХ ст. Імажинізм. Кубізм. «Метафізичне мистецтво». Акмеїзм. Символізм. Фовізм. Експресіонізм.

Тема 4. Постмодерні напрямки в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Поп-арт. Соц-арт. Арт-дизайн. Акціонізм. Презентація. Інсталяції. Перформанс. Хеппінінг.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних, семінарських та контрольних занять. Самостійна робота студента спрямована на завершення семінарських завдань. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за семінарськими темами дисципліни.

Система оцінювання має накопичувальний характер, а саме отримання певного балу за кожен модуль дисципліни (семінар, контрольна).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для складання заліку необхідним є пройти проміжний контроль у формі поточної перевірки процесу самостійної роботи, а також розробка навчального проекту. Накопичувальний максимальний бал за модуль складає 45.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Роботи, які здаються з порушенням терміном здачі без поважних причин та попередження викладача, оцінюються на нижчу оцінку. Письмові творчі роботи повинні

виконуватись студентом самостійно. Заборонене списування під час виконання письмових робіт та іспиту.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час проміжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему і складає її під час іспиту, отримуючи не більше 50% балів від максимальних за цю частину.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять студентам необхідно вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент може без дозволу вийти з аудиторії.

Заохочується власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

- студент повинен виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- у разі неможливості з поважних причин відвідати заняття проінформувати викладача;
- якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та у день консультації відповісти тезово на ключові питання з теми;
- студент повинен брати участь у семінарах, виконати тестовий контроль та інші роботи, що визначені робочим планом навчальної дисципліни;
- обов'язком є присутність студента на проміжному контролі та іспиту.

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
1 тижде нь	1	лекція	Поняття «стиль». Стилi доби середньовіччя. Романський стиль. Готичний стиль. Візантійський стиль.	1		Лекція

	1	семінар	Стилі доби середньовіччя. Романський стиль. Готичний стиль. Візантійський стиль.	3	Тезові відповіді на запитання. Доповідь на тему	семінар
2 тижде нь	2	лекція	Стилі нового часу. Ренесанс і маньєризм. Класицизм. Бароко. Рококо.	1		лекція
	2	семінар	Стилі нового часу. Ренесанс і маньєризм. Класицизм. Бароко. Рококо.	3	Тест на платформі Kahoot. Порівняльна таблиця. Доповідь на тему	семінар
3 тижде нь	3	лекція	Неостилі новітнього часу.	1		лекція
	3	семінар	Неостилі новітнього часу.	3	Обговорення вивченого матеріалу. Похід в ХХМ	семінар
4 тижде нь	4	лекція	Боротьба з академізмом в мистецтві др. пол. ХІХ – поч. ХХ ст.	1		лекція
	4	семінар	Боротьба з академізмом в мистецтві др. пол. ХІХ – поч. ХХ ст.	3	Тест на платформі Kahoot. Есе 250 слів. Доповідь на тему	семінар
5 тижде нь	5	лекція	Авангардні течії в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві першої половини ХХ ст.	2		лекція
	5	семінар	Авангардні течії в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві першої половини ХХ ст.	2	Доповідь на обрану тему	семінар
6 тижде	5	семінар	Авангардні течії в образотворчому і	2	Обговорення вивченого	семінар

нь			декоративно-прикладному мистецтві першої половини ХХ ст.		матеріалу. Тест на платформі Kahoot	
	5	семінар	Авангардні течії в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві першої половини ХХ ст.	2	Аналіз творів мистецтва – письмове завдання.	Семінар
7 тижде нь	6	лекція	Модерністські течії в образотворчому мистецтві першої половини ХХ ст.	2		Лекція
	6	Семінар	Модерністські течії в образотворчому мистецтві першої половини ХХ ст.	2	Робота з джерелами та списком літератури.	Семінар
8 тижде нь	6	семінар	Модерністські течії в образотворчому мистецтві першої половини ХХ ст.	2	Обговорення вивченого матеріалу. Похід в ХХМ	Семінар
	6	семінар	Модерністські течії в образотворчому мистецтві першої половини ХХ ст.	2	Робота з онлайн ресурсами музеїв та колекцій.	Семінар
9 тижде нь	7	лекція	Постмодерні напрямки в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.	2		Лекція
	7	семінар	Постмодерні напрямки в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві другої половини ХХ –	2	Доповідь на обрану тему	семінар

			початку ХХІ ст.			
10 тижде нь	7	семінар	Постмодерні напрямки в образотворчому декоративно-прикладному мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.	2	Творче завдання – колаж у Photoshop	Семінар
	7	семінар	Постмодерні напрямки в образотворчому декоративно-прикладному мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.	2	Творче завдання – колаж у Photoshop	Семінар
Залік						

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Тезові відповіді на запитання	4
2	Доповідь на обрану тему	5
3	Тест на платформі Kahoot.	1
4	Порівняльна таблиця	2
5	Обговорення вивченого матеріалу.	4
6	Похід в ХХМ	3
7	Есе на 250 слів	5
8	Есе 250 слів.	5
9	Аналіз творів мистецтва – письмове завдання.	3
10	Робота з джерелами та списком літератури.	3
11	Похід в ХХМ	3

12	Робота з онлайн ресурсами музеїв та колекцій.	3
13	Творче завдання – колаж у Photoshop	10
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–20	0–30	
A+	20	30	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	27–29	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	26	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	20–25	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	10–19	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	6–9	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–5	Аспірант в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

Оцінюванню підлягають завдання семінарських занять та виконання контрольних робіт. У результаті виставляється загальна оцінка з кожної теми.

Оцінка за семінарські заняття (доповідь) складає 7 балів. Тезові відповіді на запитання оцінюють у 4 бали. Виконання проміжних етапів в написанні навчального кураторського проекту оцінюється у 5 балів. Загальна максимальна кількість за один модуль – 45 балів. У випадку, коли завдання до семінарських (практичних) занять виконуються несвоєчасно без поважної на те причини, максимальна оцінка за тему знижується.

В оцінці теоретичних знань студентів враховуються такі моменти: достатність обсягу

відповіді (повна, недостатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

Презентація навчального кураторського проекту складає 12 балів. Він є обов'язковим до виконання. В оцінці виконання завдання враховується здатність студента: усвідомлювати вимогу завдань; перекладати їх на мову наукових понять; застосувати принципи, закономірності, правила для вирішення конкретних завдань; логічно і аргументовано викладати суть власних суджень і рішень; креативність та оригінальність.

Повністю виконаний та презентований навчальний кураторський проект з усією необхідною документацією є заліковою роботою та складає 10 балів. Максимальна оцінка за дисципліну складає 100 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. Зміни парадигми функціонування образотворчого мистецтва в Україні 1950-х – 2005 років. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. У 2 кн. – К.: Інтертехнологія, 2006. Кн. 2. – С. 193 – 239.
2. Андреева Е. Постмодернизм. Искусство второй половины ХХ – начала ХХІ века. – СПб.: Азбука-классика, 2007. – 448 с.
3. Аполлон. Терминологический словарь. Изобразительное и декоративное искусство. Архитектура. М., 1997. – 735 с.
4. Біла А. Символізм. – К.: Темпора, 2010. – 272 с.
5. Вазарі Дж. Життєписи найславетніших живописців, скульпторів та архітекторів. Київ: «Мистецтво», 1970.
7. Вельфлін Г. Основные понятия истории искусства. Проблема эволюции стиля в новом искусстве.— СПб.: МИФРИЛ, 1994. — 428 с.
8. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. 2-е изд. испр. и доп. — М. : Изобр. искусство, 1985. — 288 с.
9. Власов В. Абстрактивизм. Абстрактное искусство. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2004. Т. 1. А. С. 34 – 40.
10. Власов В. Авангардизм. Авангардное искусство. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2004. Т. 1. А. С. 44 – 48.
11. Власов В. Ампи́р, или «стиль империи». Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2004. Т. 1. А. С. 219 – 228.
12. Власов В. Барокко. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2004. Т. II. Б – В. С. 53 – 84.
13. Власов В. «Викторианский стиль». Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2004. Т. II. Б – В. С. 571 – 575.
14. Власов В. Дада. Дадаизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2005. Т. III. Г – З. С. 335 – 336.

15. Власов В. Импрессионизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2006. Т. IV. И – К. С. 93 – 100.
16. Власов В. Историзм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2006. Т. IV. И – К. С. 189 – 196.
17. Власов В. Классицизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2006. Т. IV. И – К. С. 487 – 501.
18. Власов В. Конструирование. Конструктивизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2006. Т. IV. И – К. С. 584 – 589.
19. Власов В. Кубизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2006. Т. IV. И – К. С. 710 – 713.
20. Власов В. Лучизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2006. Т. V. Л – М. С. 170 – 171.
21. Власов В. Направление художественное. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2007. Т. VI. Н – О. С. 53 – 56.
22. Власов В. Неостили. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2007. Т. VI. Н – О. С. 204 – 210.
23. Власов В. Постмодерна искусство. Постмодернизм. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2007. Т. VII. П. С. 648 – 652.
24. Власов В. Рококо, или стиль рокайля. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2008. Т. VIII. Р – С. С. 236 – 254.
25. Власов В. Романтизм. Романтика. Романтичность. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2008. Т. VIII. Р – С. С. 271 – 282.
26. Власов В. Стиль. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2008. Т. IX. Ск – У. С. 260 – 270.
27. Власов В. Г. Течение художественное. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-классика, 2008. Т. IX. Ск – У. С. 512.
28. Демпси Эми. Стили, школы, направления. – М., 2008. – 303 с.
29. Европейский символизм. СПб.: Алтейя, 2006. 495 с.
30. Ильин И. П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. — М., 1996.
31. Каплун А. И. Стиль и архитектура. М.: Стройиздат. 1985. 230 с.
32. Лейбфрейд А. Ю., Полякова Ю. Ю. Харьков. От крепости до столицы. Заметки о старом городе. Харьков: Фолио, 2004. 330 с.
33. Моран Анри де. История декоративно-прикладного искусства от древнейших времен до наших дней с приложением статьи Джеральда Гассио-Талабо о дизайне. М.: Искусство, 1982. 576 с.
34. Моргун О. Л. Историзм в архітектурі Одеси другої половини XIX – початку XX ст. (стильові і композиційні аспекти). Автореф. дис... канд.. архітектури. Одеса, 2010.

35. Павлова Т. Мистці українського авангарду в Харкові. — Х. : Графпром, 2015. — 474 с.
36. Панофский Э. Ренесанс и «ренессансы» в искусстве Запада. — М. : Искусство, 1998. — 362 с.
37. Пучков А. Архітектурна практика України у пошуках перерваної традиції. 1991 – 2006 роки. Парадоксальні спостереження. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. У 2 кн. – К.: Інтертехнологія, 2006. – С. 424 – 481.
38. Сарабьянов Д.В. Стиль модерн. Истоки. История. Проблемы. М.: Искусство, 1989. 292 с.
39. Смирна О. Український мистецький нонконформізм. Історичний і світоглядний вимір. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. У 2 кн. – К.: Інтертехнологія, 2006. – С. 77 – 94.
40. Соколова Т. Орнамент – почерк епохи. Ленинград: Аврора, 1972. 174 с.
41. Соколюк Л. Михайло Бойчук та його школа. — Х. : Видавець Савчук О.О., 2014. — 386 с.
42. Стешенко С. В. Вклад харьковских архитекторов в развитие губернского церковного зодчества. Зб. матеріалів Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу та студентів. ХДАДМ. 15 травня 2015 р. С. 29 – 35.
43. Устюгова Е.Н. Стиль и культура. Опыт построения общей теории стиля. СПб. СПб., 2003.
44. Хогарт У. Анализ красоты. Ленинград: «Искусство», 1987.
45. Шеллинг Ф. Сочинения в 2-х тт. Москва, 1987.